

Vergaderjaar 1991-1992

21 244

Regelen inzake de bescherming van uitvoerende kunstenaars, producenten van fonogrammen en omroeporganisaties en wijziging van de Auteurswet 1912 (Wet op de naburige rechten)

Nr. 28

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 2 september 1992

De vaste Commissie voor justitie¹ heeft op 26 augustus 1992 mondeling overleg gevoerd met de staatssecretaris van Justitie over de **Wet op de naburige rechten** (Kamerstuk 21 244).

Van het (artikelsgewijze) gevoerde overleg brengt de commissie als volgt verslag uit.

De heer **Jurgens** (PvdA) wees er allereerst op dat de opmerkingen van de regering in de schriftelijke voorbereiding over een mogelijk negatieve reflexwerking van dit wetsvoorstel een zekere inconsistentie vertonen met de uitspraken van de minister van Justitie in het debat over computercriminaliteit. In dit debat kwam eveneens de vraag aan de orde of het mogelijk is bij het maken van nieuwe wetgeving een dwingende uitleg te geven van andere, reeds bestaande wetsbepalingen. In dit geval spitst de vraag zich toe op de verhouding tussen de bepalingen van dit wetsvoorstel en artikel 162 Boek 6 B.W. (oud artikel 1401 B.W.). De regering is van mening dat de wetgever geen uitspraken kan doen die de rechter zouden kunnen binden. De minister van Justitie heeft in het debat over computercriminaliteit desgevraagd echter toegegeven dat de rechter de uitleg van de wetgever zal moeten volgen indien deze aangeeft dat de wet op bepaalde wijze moet worden gelezen. De heer Jurgens vroeg of de uitlatingen van de minister van Justitie alsnog aanleiding zijn voor wijziging van het wetsvoorstel op dit punt.

Artikel 1

De heer Jurgens herinnerde eraan dat de definities in artikel 1 veel kritiek hebben ontmoet. Ondanks de wijzigingen die tijdens de schriftelijke voorbereiding zijn aangebracht, vertonen de definities in het wetsvoorstel nog steeds afwijkingen ten opzichte van het Verdrag. Het woord «opnemen», dat volgens het Nederlandse spraakgebruik betekent het «feitelijk maken van een opname» (dus niet alleen het vastleggen ervan), scheidt verwarring en is overbodig, want het Verdrag kent uitsluitend een definitie van het begrip «fonogram» als «een vastlegging». Hij stelde daarom voor het woord «opname» in de wetstekst te vervangen door «vastleggen». Dit klemt des te meer nu in

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Lauxtermann (VVD), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA) en M. M. van der Burg (PvdA).

Plv. leden: Apostolou (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), De Hoop Scheffer (CDA), Rempt-Halmans de Jongh (VVD), J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dijkstal (VVD), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), Schoots (PvdA), Sipkes (Groen Links), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Stemerdink (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA) en Van Heemst (PvdA).

de definitie van «opnemen» bovendien wordt gesproken over het «voor de eerste maal vastleggen», wat bovendien nog eens wordt herhaald in de definitie van «producent van fonogrammen». Dit hele probleem kan worden vermeden door de tekst van het Verdrag over te nemen.

De heer Jurgens wees er verder op dat een fonogram volgens de definitie van het Verdrag «uitsluitend een opname van geluiden» is. Waarom ontbreekt in het wetsvoorstel het woord «uitsluitend»?

Ten slotte wees hij erop dat de definitie van «heruitzenden» verwarring wekt. In omroepkringen wordt onder heruitzending verstaan: een herhaling van een eerdere uitzending. In het wetsvoorstel wordt daarentegen onder heruitzending het gelijktijdig uitzenden verstaan. In die context is echter het gebruik van het woordje «is» merkwaardig, omdat dit een volgtijdelijkheid veronderstelt in plaats van gelijktijdigheid.

De heer **Koetje** (CDA) sloot zich aan bij de vragen van de heer Jurgens en vroeg verder waarom de definities niet zijn afgestemd op de begrippen in de Mediawet en de Wet telecommunicatievoorzieningen. Waarom wordt in deze wetstekst gesproken over een instelling waar kennelijk een omroeporganisatie wordt bedoeld?

Voorts was het hem niet duidelijk waarom aan de definitie van het begrip «omroeporganisatie» is toegevoegd: «in overeenstemming met de wetgeving van het land waar de uitzending plaatsvindt». Dit vloeit toch al voort uit de Mediawet?

De **staatssecretaris van Justitie** was van mening dat de gesignaleerde inconsistentie met betrekking tot de negatieve reflexwerking een onderwerp is voor de plenaire behandeling van het wetsvoorstel. Hij zegde toe hierop terug te komen.

Hij zei verder geen bezwaar te hebben tegen uitbreiding van de definitie van een fonogram met het woord «uitsluitend». Hij zegde toe zich te bezinnen op de wijze waarop deze wijziging kan worden aangebracht.

Op verzoek van de staatssecretaris ging mevrouw mr. **J. M. H. D. Meijer-Van der Aa** (Stafafdeling wetgeving privaatrecht van het ministerie van Justitie) vervolgens in op de overige vragen van de leden.

Zij merkte in de eerste plaats op dat in artikel 1 een definitie van het woord «opnemen» wordt gegeven, omdat dit begrip veelvuldig voorkomt in de wetstekst. Bovendien sluit het begrip «vastleggen» dat in deze definitie wordt gebruikt, aan bij artikel 14 van de Auteurswet.

Het begrip «heruitzenden» is ontleend aan de Conventie van Rome. Zij erkende dat het taalkundig gesproken beter is het woordje «is» te vervangen door «wordt». In deze definitie is tweemaal het begrip «instelling» gebruikt, omdat het volgens de Mediawet niet een omroeporganisatie is die de uitzendhandeling verricht, maar een kabelexploitant of zenderbeheerder. Haars inziens kan het tweede begrip «instelling» in de definitie echter zonder bezwaar worden vervangen door «omroeporganisatie».

De **staatssecretaris** zei geen bezwaar te hebben tegen dergelijke wijziging van de definitie van het begrip «heruitzenden» en zegde toe deze wijziging te betrekken bij zijn eerdere toezegging.

Mevrouw **Meijer** wees erop dat in de definitie van het begrip «omroeporganisatie» de tussenzin «in overeenstemming met de wetgeving van het land waar de uitzending plaatsvindt» is opgenomen om «piraten» uit te sluiten van de werking van dit wetsvoorstel.

De heer **Wolffensperger** (D66) vroeg welk effect het schrappen van

deze tussenzin kan hebben. Krijgt een «piraat» naast de rechten die hij dan aan de wet ontleent, ook plichten opgelegd?

De heer **Jurgens** pleitte er nogmaals voor het woord «opnemen» uit de wetstekst te schrappen. In de definitie in het Verdrag wordt onder fonogram verstaan: «iedere uitsluitend hoorbare vastlegging ...». Wanneer de regering deze formulering overneemt, is een definitie van het begrip «opnemen» overbodig.

De **staatssecretaris** antwoordde dat in dezen het Verdrag niet is gevolgd, omdat aansluiting is gezocht bij het Nederlandse spraakgebruik. De vraag om een terminologische vereenvoudiging door uitsluitend het begrip «vastleggen» te gebruiken, betekent dat het hele wetsvoorstel moet worden aangepast. Hij zegde toe na te gaan of dit zonder bezwaar mogelijk is.

Artikel 2

De heer **Koetje** vroeg waarom in lid 5 wordt gesproken over «een instelling die behoort tot hetzelfde organisme als de instelling die dat programma oorspronkelijk uitzendt».

Mevrouw **Meijer** stelde vast dat er in de commentaren op dit wetsvoorstel op wordt gewezen dat de interpretatie van artikel 2 lid 5 kan leiden tot het ongedaan maken van de zogenaamde Amstelveense-kabeljurisprudentie. Dit is met deze wijziging zeker niet beoogd, zo betoogde zij. Om dit risico weg te nemen, kan dit artikel worden gewijzigd in de oorspronkelijke formulering, maar dan met inachtneming van de wijzigingen die voortvloeien uit de aanpassing aan de Mediawet.

De **staatssecretaris** zegde toe deze wijziging als zodanig te doen aanbrengen.

Artikel 2A

De heer **Koetje** herinnerde eraan dat zijn fractie in haar inbreng voor het eindverslag een aantal mogelijkheden heeft aangegeven om bij de formulering van dit artikel tegemoet te komen aan de kritiek die in verschillende commentaren is geuit. Hij stelde tot zijn verbazing vast dat de regering een andere oplossing heeft gekozen. De toevoeging van de regering roept veel vragen op. Waarom heeft het artikel betrekking op alle werkgevers en niet alleen op de gesubsidieerde podiumkunstinstituten? Wat is de positie van de fictieve werkgever? Waarom kan niet worden volstaan met een algemene misbruikregel? Hoe is de verhouding tussen de artikelen 2A en 12? Hoe verdraagt dit artikel zich met de ILO-verdragen? De heer Koetje ging ervan uit dat het artikel gedeeltelijk is gebaseerd op een soortgelijk artikel in de Duitse wetgeving, maar betwijfelde of dit wel juist is overgenomen. De Vereniging voor auteursrecht wijst erop dat de kern van het Duitse artikel is dat de arbeidsovereenkomst geen bindende bepaling mag bevatten. Welke andere Verdragslanden kennen een dergelijke constructie? Overigens is het de vraag of deze constructie in het licht van de huidige praktijk wel nodig is. Verder moet worden vastgesteld dat artikel 7 van de Auteurswet überhaupt ter discussie staat. Hij wees erop dat het Europees Parlement een soortgelijk voorstel voor een Richtlijn heeft afgewezen. Waarom kiest de Nederlandse regering dan toch voor deze constructie? Ten slotte vroeg hij welke «andere» maatregelen de regering voor ogen staan voor de ruime publieksverspreiding van de produkties van in het bijzonder gesubsidieerde podiumkunstinstituten.

De heer **Wolffensperger** stelde vast dat de kern van de discussie is of er al dan niet een bepaalde werkgeversconstructie in de bescherming moet worden opgenomen. Voor zover hij thans kon overzien, is met het pakketje wijzigingen dat is aangebracht, een redelijk compromis bereikt tussen een complete werkgeversconstructie en het oorspronkelijke voorstel waarin de individualiteit van het uit te oefenen recht met verwijzing naar het Verdrag op de voorgrond stond. Vanuit die achtergrond stelde hij enkele vragen over de tekst.

Zoals dit artikel nu is geformuleerd, geeft het de werkgever het recht de rechten van de uitvoerende kunstenaar te exploiteren als dat voortvloeit uit de aard van de gesloten arbeidsovereenkomst, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid. Het ontging de heer Wolffensperger echter waarom de werkgever dit recht niet zou krijgen als dit uit een gesloten overeenkomst voortvloeit. Hij stelde voor de formulering in die zin te wijzigen dat de werkgever dit recht heeft krachtens overeenkomst of krachtens de aard van de gesloten arbeidsovereenkomst, enz.

Verder ontging het hem waarom, wanneer in de constructie van artikel 2A het recht krachtens overeenkomst of de aard van de arbeidsovereenkomst toevalt aan de werkgever, de werknemer, zijnde de uitvoerend kunstenaar, geen recht op een billijke vergoeding wordt toegekend. Hij stelde voor in artikel 2a op te nemen dat het uitoefenen van de rechten van de werkgever de werknemer niet berooft van zijn billijke vergoeding, tenzij anders is overeengekomen.

De **staatssecretaris** stelde nadrukkelijk dat artikel 2a geen codificatie van werkgeversrecht beoogt. Het is in het wetsvoorstel neergelegd om duidelijk te maken dat niet alleen de bewoordingen van een overeenkomst bepalend zijn, maar dat bij een gebrekkige of onvolledige overeenkomst, dit artikel van gelding is.

Mevrouw **Meijer** meende dat de thans voorgestelde bepaling van belang kan zijn voor alle werkgevers en niet alleen voor de gesubsidieerde podiumkunstinstellingen, omdat de regel aangeeft op welke wijze de rechtsgevolgen van een overeenkomst beoordeeld moeten worden. Natuurlijk zal de overeenkomst die betrokkenen hebben gesloten, de basis vormen voor de rechtsgevolgen. Als de overeenkomst in duidelijke bewoordingen exploitatieafspraken bevat, zijn die vanzelfsprekend maatgevend voor de bevoegdheden die eventueel aan de werkgever toekomen. Het voorstel zoals het nu luidt, is dan ook niet alleen geïnspireerd door artikel 79 van de Duitse Auteurswet, maar ook door artikel 248, Boek 6, B.W. dat in grote lijnen hetzelfde bepaalt als artikel 2a. Dit betekent dat c.a.o.-afspraken ook in het licht van dit artikel moeten worden uitgelegd. De contractvrijheid tussen betrokken partijen blijft onverlet; de bedoeling is dat partijen zo duidelijk mogelijke contractuele regelingen afsluiten. De praktijk wijst ook uit dat dergelijke contractuele regelingen zeer wel tot stand kunnen komen.

De heer **Koetje** merkte bij interruptie op dat het ook de vraag is tot welke weg het wetsvoorstel stimuleert.

Mevrouw **Meijer** antwoordde dat het wetsvoorstel stimuleert tot het sluiten van duidelijke overeenkomsten. Wordt er echter geen overeenkomst gesloten, dan kan een beroep worden gedaan op artikel 2a, waarin wordt bepaald welke aanknopingspunten moeten worden gebruikt voor de uitleg van het contract. Maar de werkgever en de uitvoerend kunstenaar hebben natuurlijk beiden belang bij een duidelijke overeenkomst.

De heer mr. **E. Lukàcs** (Stafafdeling wetgeving privaatrecht van het ministerie van Justitie) voegde hieraan toe dat ook de werknemers gestimuleerd zullen worden, juist nu het om deze positie ten opzichte van de werkgever gaat, tot goede overeenkomsten te komen.

Mevrouw **Meijer** merkte nog op dat ook het leerstuk van het algemene misbruik onverlet blijft. Dergelijke algemene uitgangspunten van het vermogensrecht blijven gelden.

In antwoord op de vraag welke andere landen die partij zijn bij het Verdrag van Rome een soortgelijke regel kennen, merkte zij op dat iets dergelijks voorkomt in de Duitse wetgeving. In andere regelingen is zo'n bepaling niet teruggevonden.

Mevrouw Meijer ging vervolgens in op de vraag waarom er geen recht op een billijke vergoeding is gestipuleerd. Zij wees erop dat het artikel in de juiste context moet worden uitgelegd, namelijk als onderdeel van een paragraaf waarin exclusieve rechten worden toegekend aan de uitvoerende kunstenaar. In de meeste gevallen zal de bevoegdheid die de werkgever ontleent aan artikel 2a leiden tot een billijke vergoeding, afhankelijk van de concrete afspraken die zijn gemaakt, maar de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid zullen een belangrijke factor zijn bij de beantwoording van de vraag of voor die exploitatie een billijke vergoeding verschuldigd is. Het leek haar niet noodzakelijk dit uitdrukkelijk in dit artikel te stipuleren, omdat er omstandigheden denkbaar zijn waarin het recht op een billijke vergoeding niet aangegeven wordt geacht, bijvoorbeeld wanneer de verdere exploitatie kosteloos geschiedt en de werkgever geen vergoeding krijgt voor de geleverde prestatie.

De heer **Wolffensperger** vond dit geen goed argument. Zijns inziens moet in het artikel worden bepaald dat de uitvoerend kunstenaar recht heeft op een billijke vergoeding tenzij anders overeengekomen.

De **staatssecretaris** zegde toe een wijziging in deze zin te overwegen.

Mevrouw **Meijer** herhaalde dat artikel 2a is bedoeld om aan te geven hoe een contract moet worden uitgelegd als het onduidelijk of onvolledig is. Het spreekt voor zichzelf dat in een contractuele relatie het contract, hoe gebrekkig ook, de basis vormt voor de verhouding tussen werkgever en werknemer.

De heer **Wolffensperger** wees erop dat wanneer in een bepaalde arbeidsovereenkomst hierover niets is bepaald, het zeer wel mogelijk is dat van een incidenteel geval een soort contre lettre wordt gemaakt en met de werkgever wordt afgesproken dat het in dit geval anders zal worden geregeld. Zou het niet verstandiger zijn voorop te stellen dat een contractuele afspraak, hetzij in de arbeidsovereenkomst, hetzij incidenteel, in dit geval voorgaat?

Mevrouw **Meijer** antwoordde dat dit niet wordt uitgesloten door artikel 2a. Het artikel gaat uit van de gedachte dat er een contract is dat op bepaalde punten onduidelijk is. Het is niet bedoeld voor gevallen waarin dit specifieke punt al in een contract is geregeld.

De heer **Wolffensperger** drong erop aan dat hier een duidelijker formulering wordt gekozen. Hij pleitte ervoor dat in het artikel wordt bepaald dat de werkgever bevoegd is de rechten van de uitvoerende kunstenaar bedoeld in artikel 2 te exploiteren voor zover dat tussen partijen is overeen gekomen dan wel voortvloeit uit de tussen hen

De **staatssecretaris** beaamde dat hiermee misverstanden kunnen worden voorkomen en zegde toe wijziging in die zin te overwegen.

De heer **Lukàcs** merkte vervolgens op dat er een duidelijk onderscheid is tussen de artikel 2a en 12. Artikel 2a heeft betrekking op het geval dat de omstandigheden zodanig zijn dat de werkgever bevoegd is om de rechten van de uitvoerende kunstenaar te exploiteren. In dat geval is er duidelijk één partij aangewezen. Artikel 12 heeft betrekking op het geval dat de uitvoerende kunstenaars zelf de rechten hebben, voortvloeiend uit artikel 4, en geeft een oplossing voor de vraag hoe moet worden gehandeld bij een meerderheid van kunstenaars.

De heer **G. A. Lawson** (Hoofdafdeling podiumkunsten van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) beaamde dat er aanvankelijk vrees bestond dat een puur exclusief werknemersrecht, zonder enige tegenhang in het wetsvoorstel voor de werkgevers, ernstige problemen zou kunnen opleveren bij het uitzenden van gereed cultureel product. Het is, ook na de wijziging van het wetsvoorstel, niet te voorspellen of die vrees bewaarheid wordt. Er moet worden afgewacht hoe een en ander zich in de praktijk ontwikkelt. Daarom is voorgesteld na een periode van drie jaar de resultaten te evalueren. Mocht uit die evaluatie blijken dat de cultuurspreiding sterk is terug gelopen, ondanks het «steuntje in de rug» dat de werkgevers in de wet wordt geboden, dan komt de vraag aan de orde hoe die ontwikkeling kan worden gekeerd. Overigens wees hij erop dat het gesubsidieerde aanbod in schouwburgen en concertzalen slechts 10 procent van het totale aanbod bevat.

De heer **Koetje** wees erop dat de vrees voor een puur exclusief werknemersrecht was gebaseerd op het oorspronkelijke artikel 12 waarin slechts het individuele recht werd geregeld. Nu is het de vraag of de uitbreiding van artikel 12 in samenhang met de algemene misbruikregel, aanvullende maatregelen uit oogpunt van cultuurspreiding noodzakelijk maakt.

De heer **Lawson** antwoordde dat het in de discussie natuurlijk niet gaat over gevallen waarin de zaken zijn geregeld. In de meeste gevallen zijn afspraken vastgelegd in c.a.o.'s of in raamovereenkomsten. Maar op het moment dat een raamovereenkomst afloopt of er geen of onduidelijke afspraken zijn gemaakt, is het de vraag wie de sterkste positie heeft in de onderhandelingspositie die dan ontstaat. Met de toevoeging van dit artikel worden werknemers in ieder geval gestimuleerd tot het aangaan van onderhandelingen, omdat de aard van de overeenkomst, de gewoonte en eisen van redelijkheid en billijkheid bepalend kunnen zijn voor de handhaving van de rechten. Het artikel is dus vooral bedoeld als oplossing voor conflictsituaties. Het leerstuk van de misbruikregeling is nog volledig onbekend. De heer Lawson ging er echter vanuit dat het voor de werkgever bijzonder moeilijk zal zijn op basis van die regeling succes te boeken.

Artikel 6

De heer **Koetje** wees erop dat in dit artikel de uitzending van een fonogram of een reproductie daarvan zonder toestemming van de producent en de uitvoerend kunstenaar mogelijk is, indien daarvoor een billijke vergoeding wordt betaald. In het wetsvoorstel Reprorecht is bij een vergelijkbare conditie sprake van de mogelijkheid tot verveelvoudiging, mits daarvoor een redelijke vergoeding wordt betaald. Deze

laatste formulering achtte hij beter en hij pleitte er daarom voor het onderhavige wetsvoorstel in die zin te wijzigen.

De **staatssecretaris** antwoordde dat hij deze suggestie zal overnemen.

Artikel 7

De heer **Wolffensperger** herhaalde zijn vraag naar de rechten en plichten van illegale omroepen. Is het redelijk dat de civiele rechten die in dit artikel worden geformuleerd, worden onthouden aan een niet-legale omroep die aan de andere kant civielrechtelijk aansprakelijk is voor auteurs- en naburige rechten?

De **staatssecretaris** verwees in antwoord hierop naar de parallel met de belastingwetgeving. De inkomsten uit crimineel gedrag worden belast, maar dit betekent niet dat de overheid daarmee het criminele gedrag goedkeurt. Ook in het geval van illegale uitzendingen is men tot betaling van rechten verplicht, maar dit betekent niet dat het illegale handelen daardoor gelegaliseerd wordt.

De heer **Wolffensperger** vroeg of het redelijk en logisch is dat de publiekrechtelijke uitspraak dat een omroep illegaal is, zo'n doorwerking heeft in het privaatrecht dat de exclusieve rechten die hier worden toegekend, niet gelden.

De **staatssecretaris** antwoordde dat hij op dit principiële punt in de plenaire vergadering terug zal komen.

Artikel 8, 16 en 17

De **staatssecretaris** kondigde aan dat deze artikelen bij nota van wijziging zullen worden aangepast, omdat zij discrepantie vertonen met soortgelijke artikelen van de Auteurswet 1912, die in het kader van de aanpassingswetgeving Nieuw B.W. zijn gewijzigd.

Artikel 11

De heer **Jurgens** stelde vast dat de formulering van dit artikel eveneens afwijkt van de Verdragstekst. In artikel 14 van het Verdrag wordt onder meer rekening gehouden met het feit dat er geruime tijd kan verstrijken tussen het moment van een uitvoering en het tijdstip waarop deze uitvoering in fonogramvorm wordt gereproduceerd. Hij wees erop dat in artikel 11 met die mogelijkheid geen rekening wordt gehouden.

De **staatssecretaris** zegde toe dit punt in overweging te nemen.

Artikel 12

De heer **Jurgens** ging ervan uit dat het niet de bedoeling kan zijn dat een op ad hoc basis door een ensemble ingehuurd dirigent of solist, ook is onderworpen aan de beslissing van de meerderheid van het ensemble. Dit blijkt echter niet uit de wetstekst.

De heer **Koetje** sloot zich bij deze vraag aan en wees erop dat er in de commentaren van de Nederlandse toonkunstenaarsbond en de Vereniging voor auteursrecht redelijke alternatieven worden voorgesteld.

De **staatssecretaris** zegde toe dit punt in overweging te nemen.

Artikel 31 en 32

De heer **Jurgens** was van mening dat de regering zich te snel neerlegt bij de uitleg die de Europees Commissaris, de heer Bangemann, geeft aan artikel 7 van het Europees Verdrag, door in tweede instantie zonder meer de de reciprociteitsregel in artikel 31 uit te breiden. Hij maakte er bezwaar tegen dat deze uitleg van de tekst van het Europees Verdrag (Nederland mag geen verdrag sluiten waarin niet automatisch reciprociteit wordt toegekend aan alle lidstaten van de Gemeenschap) nu al in de wetstekst wordt opgenomen. Deze uitleg botst met de bepalingen dienaangaande in Duitsland. Vanuit het Landesgericht München is thans een proces gaande bij het Europese Hof op basis van artikel 177 van het Europees Verdrag met de vraag of die reciprociteit mag worden geëist. De Nederlandse regering loopt op de uitspraak van het Hof vooruit en geeft daarmee impliciet te kennen dat zij meent dat de Duitse regering ongelijk heeft. De heer Jurgens vond dit te meer bezwaarlijk, omdat hij van mening is dat de Duitse regering gelijk heeft. Hij drong erop aan dat de Nederlandse regering van haar recht gebruik maakt om in het proces tussenbeide te komen en dan het standpunt te verdedigen dat reciprociteit wel degelijk mogelijk is en niet in strijd met het Europees Verdrag. Welke maatregelen zouden moeten worden getroffen indien een meerderheid van de Kamer deze mening is toegedaan? Welke wetstechnische veranderingen zijn nodig in artikel 31 om dit mogelijk te maken?

De heer Jurgens ging vervolgens in op het vraagstuk van de wederkerigheid. In de nota naar aanleiding van het eindverslag stelt de regering van mening te zijn dat het niet in de lijn ligt van de in artikel 16 van het Verdrag voorziene, relevante voorbehouden, dat ondanks het feit dat door een voorbehoud onder bepaalde omstandigheden artikel 12 van het Verdrag buiten toepassing blijft en mitsdien de aanspraak op een billijke vergoeding ontbreekt, er niettemin toch een betalingsverplichting bestaat voor secundair gebruik. De regering gaat er dus vanuit dat er alleen een vergoeding voor secundair gebruik kan worden opgelegd als daar een naburig recht tegenover staat. Als de heffing wordt gebaseerd op de Wet naburige rechten moet daar natuurlijk een ontvanger tegenover staan die recht heeft op de vergoeding via de daartoe aangewezen repartitieinstantie. Die heffing kan echter ook een tweeledig doel dienen: enerzijds om de rechten aan de naburigrechthebbende uit te keren en daarnaast een ander doel. De heer Jurgens wees in dit verband naar het onlangs aan de Auteurswet toegevoegde artikel 16c op basis waarvan een heffing op onbespeelde audiocassettes is verschuldigd, die echter niet ten goede komt aan enige auteursrechthebbende. Hij vroeg de staatssecretaris de afwijzing van de regering van het Franse stelsel beter te onderbouwen, in plaats van de de puur doctrinaire benadering die is gekozen in de nota naar aanleiding van het eindverslag.

De heer **Koetje** vroeg naar de stand van zaken bij de harmonisatie van de EG-Richtlijn naburige rechten. De tekst van die Richtlijn lijkt nagenoeg te zijn vastgesteld. Naar verwachting wordt met deze Richtlijn een aanpassing van het onderhavige wetsvoorstel betrekkelijk.

De heer **Wolffensperger** meende dat de regering, wanneer zij ziet aankomen dat zij een zeker risico neemt door in de wetgeving een bepaling op te nemen die potentieel in strijd is met het Europese recht, er verstandig aandoet van die bepaling af te zien. De vraag is echter hoe lang dit probleem nog actueel is. Immers, het overleg in de Raad van Ministers duidt erop dat alle lidstaten zullen toetreden tot het Verdrag van Rome, waarmee het probleem zich geleidelijk aan ecateert. De heer Wolffensperger stelde vervolgens vast dat de negatieve reflexwerking

een van de andere grote discussiepunten is. Hij zei geneigd te zijn te kiezen voor een optie waarin die negatieve reflexwerking door de wetgever expliciet en nadrukkelijk wordt uitgesloten. Daartoe zijn twee wijzigingen nodig. In de eerste plaats zou in artikel 32 de datum van 1 januari 1964 moeten worden geschrapt. In de tweede plaats zou in de wet een bepaling moeten worden opgenomen die expliciteert dat naast een beroep op deze Wet, geen enkel beroep op artikel 162, Boek 6 B.W. wordt afgesneden. Als daaraan in de toelichting bij de Wet wordt toegevoegd dat dit uitdrukkelijk is bedoeld om een negatieve reflexwerking te voorkomen, kan daarmee worden bereikt dat de onrechtmatige-daads-actie aanvullend blijft werken daar waar de Wet op de naburige rechten het exclusieve recht niet toekent.

De heer **Koetje** stelde vast dat de wetgever ook kan kiezen voor de andere weg, dat wil zeggen afwachten wat de jurisprudentie oplevert. In de Benelux-merkenwet wordt voor deze weg gekozen, maar in de Modelenwet weer niet. Blijkbaar is de wetgever in dezen niet consequent. Waarom niet?

De **staatssecretaris** ging ervan uit dat een deel van de vragen en opmerkingen over deze artikelen opnieuw aan de orde zullen komen tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel.

Hij ontkende dat een brief van de Europese Commissaris voor de regering zonder meer aanleiding is om haar voornemens te wijzigen. De brief van de heer Bangemann heeft in het proces van zorgvuldige afweging echter een bijdrage geleverd aan de uiteindelijke beslissing.

De staatssecretaris zei zich af te vragen in welke gevallen artikel 162, Boek 6 B.W. in het geding zal worden gebracht. Wellicht kan dit probleem worden opgelost door aan dit artikel toe te voegen dat deze Wet een beroep op artikel 162, Boek 6 B.W. onverlet laat.

De heer **Wolffensperger** bracht hier tegen in dat dit altijd mogelijk is. Waar het om gaat, is welke interpretatie van die toevoeging in de wetsgeschiedenis wordt gegeven. Daarom moet ook overeenstemming worden bereikt over het feit dat het opnemen van deze toevoeging uitdrukkelijk is bedoeld om de negatieve reflexwerking uit te sluiten.

De **staatssecretaris** zei bereid te zijn deze toevoeging op te nemen als de Kamer dat wenst, maar was overigens van mening dat het voorgestelde stelsel toereikend is.

De heer **Wolffensperger** vroeg of de staatssecretaris met hem van mening is dat een negatieve reflexwerking van dit wetsvoorstel moet worden voorkomen.

De **staatssecretaris** antwoordde dat hij op dit onderwerp in de plenaire vergadering zal terugkomen.

De heer **Jurgens** vroeg ter toelichting of het juist is dat met de thans voorliggende tekst een grote groep potentiële rechthebbenden wordt uitgesloten, namelijk diegenen die geen Verdragspartner zijn en zij wiens uitvoeringen hebben plaatsgevonden voor 1964. Kunnen deze rechthebbenden nog een beroep doen op artikel 162, Boek 6 B.W.?

De heer **Lukàcs** wees erop dat de Verdragswetgever destijds een duidelijke afbakening heeft gegeven ten aanzien van diegenen die de rechten die uit het Verdrag voortvloeien, kunnen genieten. Daarvoor zijn bepaalde categorieën aangewezen en zijn toepassingscriteria aangegeven. Het ministerie van Justitie heeft gemeend hieruit bepaalde conse-

quantities te moeten trekken. Wanneer nu zou worden verklaard dat ook in alle andere gevallen bescherming mogelijk is, zal er een uiterst diffuus systeem ontstaan dat de rechtszekerheid niet ten goede zal komen. Bovendien speelden de financiële consequenties een belangrijke rol bij de totstandkoming van het Verdrag en van dit wetsvoorstel. De vrees lijkt gerechtvaardigd dat die financiële consequenties bij uitbreiding van de categorieën en toepassingscriteria nog moeilijker kunnen worden overzien dan nu al het geval is.

De heer **Jurgens** meende dat deze argumentatie ook in de stukken naar voren had moeten komen. In de stukken zegt de regering dat de wetgever zich niet kan uitspreken over de negatieve reflexwerking. Nu zegt de heer Lukàcs namens de regering dat het juist wel goed is als de wetgever duidelijk maakt dat er een negatieve reflexwerking is, namelijk door de bescherming te beperken tot dit onderwerp. Die beperking van de bescherming is een politieke beslissing. Afgezien van de vraag hoe dit wetstechnisch gestalte kan krijgen, is een bepaling in de wet dat dit juist wel of juist niet de bedoeling is, bindend voor de rechter.

De heer **Lukàcs** merkte op dat de onrechtmatige-daadsregeling altijd een soort sluitstuk is waarop kan worden teruggesproken als zich zeer bijzondere omstandigheden voordoen. Dit beginsel is hier opengelaten.

Ook na gesprekken met alle praktijkorganisaties is onvoldoende duidelijk in welke gevallen eventueel toch nog een bescherming noodzakelijk is. Daarom bestaat de vrees dat als de wetgever die weg openlaat, hij dan een volkomen onduidelijke indicatie geeft, ook aan de rechter.

De heer **Wolffensperger** stelde vast dat er een grotere potentiële, financiële dreiging ontstaat als die beperking wordt weggenomen. Hij wees erop dat hij twee maatregelen heeft voorgesteld: het schrappen van de datum en de nadrukkelijke introductie van artikel 162, Boek 6, B.W. Aan de laatste maatregel kleven mogelijk financiële risico's, aan de eerste maatregel echter niet. Overigens was hij van mening dat er legio casuspositie's denkbaar zijn, bijvoorbeeld een producent die zonder toestemming een verzamel-c.d. uitbrengt met opname's uit de periode voor 1 januari 1964.

De **staatssecretaris** merkte op dat de EG-Richtlijn leenrecht naar verwachting in oktober aanstaande wordt vastgesteld. Daarmee is het vraagstuk van de reciprociteit inhoudelijk opgelost. Naar verwachting vervalt met deze Richtlijn tevens de tijdsgrens die nu nog wordt genoemd in het wetsvoorstel. Overigens is verschil van mening over de interpretatie van de Richtlijn niet uitgesloten. De regering voert hierover nog intern beraad.

Mevrouw **Meijer** wees erop dat de Richtlijn leenrecht een hoofdstuk naburige rechten bevat. Alle EG-lidstaten zijn met de aanvaarding van die Richtlijn verplicht de naburige rechten inhoudelijk materieel te introduceren. De kwestie van reciprociteit is dan minder relevant.

Het regiem dat in deze Richtlijn wordt geïntroduceerd betekent bovendien dat de bodemgrens van 1 januari 1964 niet langer kan worden gehanteerd in de wetgeving. Hierover vindt nog interdepartementaal overleg plaats.

De heer **Koetje** citeerde de Raad voor het filiaal- en grootwinkelbedrijf die in een brief van 4 juni 1992 stelt volledig onverwacht te hebben vernomen dat de ministeries van Justitie en WVC van mening zijn dat op grond van artikel 15 van het Verdrag van Rome en de Richtlijn, de datum van 1 januari 1964 uit de wetstekst moet worden geschrapt.

De heer **Wolffensperger** vroeg welk standpunt de Nederlandse regering heeft ingenomen in de onderhandelingen over de harmonisatie van de Richtlijn op het punt van de vermelding van een datum.

De **staatssecretaris** zegde toe dit na te gaan en op dit onderwerp terug te komen.

De heer **Wolffensperger** vroeg of hij uit het antwoord van de staatssecretaris mag afleiden dat het schrappen van de datum ook voor de regering aanvaardbaar is.

De **staatssecretaris** wees erop dat over dit vraagstuk nog interdepartementale gesprekken gaande zijn.

Artikel 33

De heer **Jurgens** merkte in het algemeen op dat de verwijzing naar een andere wet zoals ook hier gebeurt, uit oogpunt van goede wetgevingstechniek niet altijd gelukkig is. Soms is het beter de tekst voluit over te nemen. Hij verwees in het bijzonder naar artikel 45d over de kwestie van een billijke vergoeding. Wordt hiermee bedoeld dat de producent een eenmalige afspraak kan maken met betrokkenen of moet hij steeds opnieuw een billijke vergoeding betalen? In het eerste geval zou het goed zijn dit uitdrukkelijk vast te leggen, opdat daarover geen twijfel kan ontstaan.

Deze wetgeving heeft ook gevolgen voor de aftiteling van films. Zou het geen aanbeveling verdienen ook hier een redelijkheidseis op te nemen?

De heer **Koetje** had vernomen dat in het overleg tussen de betrokken ministeries en de Vereniging van onafhankelijke televisieproducenten inmiddels overeenstemming is bereikt over de interpretatie van artikel 45d in die zin dat een eenmalige vergoeding van de producent aan makers mogelijk blijft zolang in de contracten expliciet wordt opgenomen voor welke vormen van exploitatie de vergoeding is bedoeld. Is dit een correcte uitleg van de onderdelen H en I van artikel 33?

De **staatssecretaris** antwoordde dat dit inderdaad de juiste uitleg is.

De heer **Jurgens** wees erop de omvang van de verplichtingen al eerder ter discussie is gesteld in de sector. De vraag is of hier op enigerlei wijze een redelijkheidseis aan kan worden verbonden. Hij drong erop aan dat de absolute verplichting die voortvloeit uit artikel 3, juncto artikel 45e Auteurswet wordt gerelativeerd tot een redelijkheidseis.

Mevrouw **Meijer** wees erop dat in het auteursrecht geen redelijkheidstoets voorkomt. Bovendien lijkt dit in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. Er bestaan ook geen dwingende redenen om voor een uitvoerend kunstenaar wat dit betreft een andere regeling te introduceren. Van die rechten kan echter altijd afstand worden gedaan in contractuele afspraken. De opzet van deze regeling is toch dat uitvoerend kunstenaars en auteurs op dezelfde voet worden behandeld. Haars inziens moet dit principe ook bij dit onderwerp prevaleren. Overigens is niet gebleken dat zich hier praktische problemen voordoen. Voor de auteurs is de introductie van een dergelijke redelijkheidstoets niet mogelijk gezien de Berner Conventie.

De heer **Jurgens** meende dat het aantal auteurs van een televisie- of

filmproductie over het algemeen gering zal zijn, terwijl het aantal uitvoerende kunstenaars heel groot kan zijn. Praktisch gesproken kan het dan een probleem zijn om alle uitvoerenden in de aftiteling te vermelden.

Mevrouw **Meijer** herhaalde dat van het recht op naamsvermelding contractueel kan worden afgeweken. Als een producent de vermelding bezwaarlijk vindt, zal hij daarover in overleg moeten treden met betrokkenen.

Zij stelde vast dat er in de literatuur terecht op wordt gewezen dat de uitbreiding van artikel 45d niets toevoegt aan de inhoud van het artikel zoals het nu luidt. De uitbreiding is bedoeld als een verduidelijking en explicitering van wat nu al in het artikel gelezen moet worden. Makers en uitvoerende kunstenaars die een bijdrage leveren aan een filmwerk wensen graag gehonoreerd worden voor de exploitatie van dat werk. Het wetsvoorstel zoals het nu luidt, laat in het midden op welke wijze die billijke vergoeding wordt uitgekeerd, als een bedrag ineens of in termijn. Producenten en rechthebbenden moeten daarover afspraken maken.

De heer **Jurgens** zei dat het hier vooral gaat om de vraag wat er gebeurt als een productie nogmaals wordt gebruikt. Kan de producent de rechten in één keer afkopen en vervolgens rechtenvrij het produkt verhandelen?

Mevrouw **Meijer** antwoordde dat de Wet die mogelijkheid onverlet laat.

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Roosendaal

De griffier van de commissie,
Coenen